

Dziadek Marcin i babcia Antonina w Pałędziu spędzili całe dorosłe życie. Mieszkali tutaj do śmierci. Marcin zmarł 12.04. 1926 w wieku 75 lat a Antonina – 16.10.1927. w wieku 74 lat. Zostali pochowani na Cmentarzu w Skórzewie.

„Marcin urodził się jako **Zielazek** (jego ojcem chrzestnym był brat ojca Franciszek Zielazek z Lusowa) a zmarł jako **Żelazek**. Takie nazwisko dostały jego dzieci urodzone w okresie od maja 1876 do lutego 1887, gdy z powodu zamknięcia skórzewskiego kościoła były chrzczone w ościennych parafiach. Większość z nich przy takiej pisowni pozostała.” (1)

„W 1928 roku Pałędzie liczyło 296 mieszkańców, w miejscowości znajdował się kowal (W. Więziołek), rzeźnik (J. Kozłowski), stolarz (J. Samolczyk), dwa tartaki (T. Samolczyka i S. Żelazka), zajazd (W. Eisnera) i skup zboża (H. Winiewiczza).” (2)

Opracowała MG na podstawie:

1. Artykuł „Genealogia Zielazków,” autorstwa Katarzyny Gieszczyńskiej-Nowackiej, opublikowany w „GENS 2005/2006 -Roczniku Towarzystwa Genealogiczno-Heraldycznego”, str.37-64.
2. „Gmina Dopiewo Miejsce z Historią”, Piotr Maciej Dziembowski
3. „Pałędzie”, Wanda Rybska, 1994 r.

APEL DO CZYTELNIKÓW

Jeżeli ktoś, chciałby uzupełnić wiadomości na temat rodziny Żelazków, posiada zdjęcia lub zna odpowiedzi na pytania, zamieszczone w powyższym artykule, prosimy o kontakt z p. Marią Popowską i p. Aldoną Muszak z Towarzystwa Przyjaciół Ojca Mariana Żelazka w Pałędziu.

Babcia ANTONINA i dziadek MARCIN Pierwsi ŻELAZKOWIE w Pałędziu

Rodzina Żelazków, z której pochodzi o. Marian Żelazek, mieszkała w Pałędziu 48 lat (1880-1928). Pierwszy Żelazek przybył do Pałędzia w 1880 roku. Był to dziadek ojca Mariana - Marcin Zielazek, urodzony 10.11.1851 r. w Skórzewie. Miał wówczas 29 lat i od trzech lat był mężem, poślubionej 24.11.1877 w Skórzewie, Antoniny Kasprzak urodzonej w Dąbrowie 24.11.1853. Do Pałędzia przeniósł się z Dąbrowy, rodzinnej miejscowości żony, gdzie przez pierwsze trzy lata małżeństwa przebywał.

Czy tam w Dąbrowie miał samodzielne gospodarstwo i młyn, jak kiedyś w Skórzewie jego nieżyjący już ojciec Andrzej? Jak w Kiełczewie - dziadek Ludwik i pradziadek Wojciech? Prawdopodobnie nie, bo na mapie z 1900 r. nie ma sygnaturki młyna w Dąbrowie. Być może Marcin, pochodzący z rodu młynarzy, chciał spełnić te marzenia właśnie w Pałędziu. A może młyn w Dąbrowie spalił się i Marcin chciał zacząć wszystko od nowa w nowym miejscu.

Ryc.1. Wiatrak z Kiełczewa (zdjęcie współczesne z 2020 r.)

Jak wyglądała przeprowadzka Marcina i Antoniny z Dąbrowy do Pałędzia? To odległość ok .4-5 km. Zapewne pokonali ją na wozie ze skromnym dobytkiem i z pierwszym rocznym synem Janem (ur. w 1879 r. w Dąbrowie). Po drodze minęli Dombrowkę (obecną Dąbrówkę), należącą do niemieckiej ewangelickiej rodziny Tempelhoff. Nie widzieli jeszcze okazałego dworu z parkiem, który Tempelhoffowie wzniesli w kilka lat później w latach 80. Pod koniec XIX wieku w Dąbrówce znajdowało się 21 domów, a liczba mieszkańców wynosiła 353, w tym 139 ewangelików i 214 katolików. Potem przejechali na drugą stronę torów – nowej linii kolejowej Poznań-Berlin, powstałej zaledwie 10 lat wcześniej (w 1870 r.). Stacja kolejowa powstała na przełomie XIX i XX wieku. dopiero dwadzieścia lat po osiedleniu Zielazków w Pałędziu. W dniu 25 czerwca 1870 roku otwarto oficjalnie linię kolejową

Poznań – Berlin, a na przełomie XIX i XX wieku wybudowano dworzec kolejowy.

Wjechali do PALENDZIA (obecnie obowiązuje pisownia - Pałędzie). Wieś ta od 1618 r. znana była jako włościańska, a nie dworska. Przed uwłaszczeniem należała do właścicieli Konarzewa. Jak wyglądała wioska w tym czasie? Przed pierwszymi zabudowaniami minęli krzyż (obecnie przy ul. Pocztowej 31) przy którym zostali pochowani w 1848 roku włościanie, polegli w walkach w pobliżu Pałędzia w czasie 4. powstania wielkopolskiego. W tym samym miejscu byli też pochowani zmarli z powodu epidemii cholery. Obecnie jest to najstarszy krzyż w Pałędziu. Aby dotrzeć do celu musieli przejechać przez całą wieś wzdłuż obecnej ulicy Pocztowej, która rozwidła się na drogę do lasu zwaną Kozią (obecną Leśną). Przy stawku minęli dom mieszkalny dla ludzi pracujących na folwarku w Dopiewcu. Skręcili na drogę prowadzącą do Gołusek. (3)

Zatrzymali się w odległości 1 km, na końcu Pałędzia – w miejscu odosobnionym i wietrznym, spełniającym wymogi do lokalizacji wiatraka. Czy dom i wiatrak już tam stały w 1880 r.? Czy Marian Zielazek wybudował je czy też nabył od poprzedniego właściciela? Wybrane miejsce znajdowało się w miejscu wiatraka zaznaczonego na mapie z 1900 r.

Ryc.2. Mapa Pałędzia z 1900r.

Tutaj Marcin i Antonina ze swoim synkiem Janem osiedlili się i rozpoczęli nowe życie. Tutaj Marcin stał się gospodarzem i młynarzem. Tutaj Antonina założyła duży warzywnik. Tutaj urodziło się ich kolejnych sześćoro dzieci. Mieli czterech synów i trzy córki. Jako rodzice doświadczyli śmierci pięciorga z siódemki dzieci: dwie córki Maria i Stanisława zmarły po narodzeniu (1880, 1884); trzech synowie – Jan, Marcin, Władysław - zmarli w wieku 45 lat, 40 lat, i 28 lat (1924, 1921, 1925). Na ojcowiznie w Pałędziu pozostał syn Stanisław, ur. w 1885 r. I od tego syna mieli siedemnaścioro wnucząt, w tym – wnuka

Mariana – przyszłego misjonarza werbistę. Pomagali wychowywać wnuki, także dwójkę osieroconych (po zmarłych synach), które trafiły na wychowanie do Pałędzia.

Chodzili do kościoła w Konarzewie i Skórzewie. A w Pałędziu modlili się pod powstałą w 1890 roku Figurą Matki Bożej.

W 1923 r. cała rodzina została sfotografowana pod wiatrakiem w Pałędziu. W tamtych czasach tego typu zdjęcia wykonywano z okazji bardzo ważnych rocznic lub uroczystości. Jeżeli zdjęcie zrobiono w 1923 r., to czy w 15. rocznicę ślubu syna Stanisława i Stanisławy z Szymkowiaków (15.11.1908) i w 70. rocznicę urodzin Antoniny (24.11.1853)? Jeżeli zdjęcie jest z 1922 r. to czy zostało zrobione w 45. rocznicę ślubu Antoniny i Marcina (ślub 24.11 1877)?

Wiadomo, że chłopiec siedzący przed kobietą w białej bluzce to kilkuletni Marian, a jego rodzice - Stanisława z Szymkowiaków i Stanisław Żelazkowie - to kobieta w pasiastej koszuli i siedzący obok niej wąsaty mężczyzna. Patrząc na to zdjęcie rodzą się pytania: Czy kobieta w białym czepcu i białym fartuchu/zapasce to babcia Antonina a siedzący obok niej mężczyzna to dziadek Marcin? Kim jest Ksiądz na zdjęciu? Czy to ks. Stanisław Dołęga Kozierowski – proboszcz Skórzewski? Czy ks. Jan Dąbrowa Laskowski - proboszcz Konarzewski?